

О. В. Кульбабська

Національний університет імені Юрія Федьковича

СИНТАКСИЧНА СПАДЩИНА ІВАНА ОГІЄНКА КРИЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ПАРАДИГМ

У статті викладено наукові засади граматичних праць Івана Огієнка; проаналізовано концепцію простого речення та його членів речення з огляду на онотасіологічну близькість різних частин мови; відзначено актуальність багатьох наукових поглядів ученого-патріота Івана Огієнка, його надзвичайно важливу роль у розвої синтаксичної науки й особливо – у витворенні граматичної термінології на національній мовній основі.

Ключові слова: грамати́ка, синтаксис, просте речення, член речення, історія українського мовознавства.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Граматичні праці І. Огієнка – «Українська граматична термінологія. Історичний словник української граматичної термінології з передмовою про історію розвитку її» (1908); «Українська грамати́ка. Основи українського правопису» (ч. I-II, 1918); «Складня української мови» (1935, 1938); «Що таке речення» (1935); «Початкова грамати́ка української мови. Морфологія і складня» (1937); «Методи вивчення складні» (1938); «Головні та пояснювальні члени речення» (1938); «Інтонія́ція в реченні» (1938) – відіграли надзвичайно важливу роль в українському і слов'янському мовознавстві. Їх значення полягає насамперед у впорядкуванні граматичної термінології в контексті її історичного розвитку та на «живомовному» ґрунті [1, с.9; 2, с.5-10]. Окрім того, у граматичних працях ученого репрезентовано низку цікавих підходів до аналізу мовних явищ, спробу їх наукової типології. Концептуальні положення І. Огієнка хоч і зазнали згодом певних трансформацій, проте позитивно вплинули на подальший розвиток української науки. На жаль, його граматичні праці й досі не відомі багатьом сучасним дослідникам української мови через те, що в радянський час їх не лише не перевидували, а й замовчували (напр., у монографії М. Павлюка «Основні етапи розвитку українського мовознавства дожовтєвого періоду» (1978) немає жодної згадки імені І. Огієнка).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання обраної проблеми. Теоретико-методологічні засади синтаксичної концепції І. Огієнка вже були в центрі наукових зацікавлень дослідників, які передовсім зосереджували увагу на вивченні загальних особливостей граматики української літературної мови XVI-XX ст. (К. Шульжук, В. Пилецький, Б. Ключковський, В. Барчук, В. Захарчин та ін.) і на специфіці синтаксичної термінології (І. Кочан, І. Казимірова, Ю. Чорнобров, О. Медведь та ін.), на інтерпретації явища варіативності синтаксичних засобів (Н. Гуйванюк, М. Кобилянська, І. Кобилянський, З. Бичко та ін.), на з'ясуванні структурно-семантичних параметрів різного типу поширювачів та ускладнювачів реченневої структури (М. Степаненко, Н. Степаненко, О. Галайбіда, І. Ощипко та ін.), на окресленні стилістичних можливостей засобів синтаксису (А. Галас).

Мета статті – визначення ролі Івана Огієнка у виробленні граматичних кваліфікацій синтаксичних явищ, а також у витворенні синтаксичної термінології української мови.

Об'єкт наукових спостережень – просте двоскладне речення в українській мові.

Виклад основного матеріалу дослідження. У концепції І. Огієнка передовісім наука про речення повинна стати першою наукою для вивчення рідної мови: «вивчення рідної граматики служить головною підвалиною до вивчення рідної мови...» [1, с.3]. Проте у вступі «Складні української мови» вчений зазначає: «Стан науки про складню не може похвалитися й тепер глибиною свого розроблення: у нас не встановлено ще змісту складні, складневі окреслення хиткі і неглибокі, не вироблено якоїсь міцнішої методи складневих праць, чому кожний учений трактує складню по-своєму...» [3, с.4]. (Інколи мовознавець до терміна польського походження «складня» паралельно вживає і термін «син такса» й похідний від нього «синтаксичний»).

Основною синтаксичною одиницею в концепції мовознавця є речення, що його потрактовано в логіко-граматичному плані як утілення мисленнєвої діяльності людини: «із одного боку душа складні – речення, звичайно має логічне окреслення», а з «іншого – коли б мова була справді логічна., то не було б нелогічного в мові, і на цілім світі була б одна мова» [4, с.10]. У частині першій («Вступ до вивчення складні») автор аналізує, якою є «істота речення». Він розглядає різні погляди на визначення речення і намагається дати йому універсальне пояснення. За семантикою – речення – «це словесна форма закінченої одиниці нашого мовлення», а з погляду граматики «реченням зветься підмет і присудок, або один з них із відповідними поясненнями або без них, синтаксично сполучені і об'єднані закінченою інтонацією» [3, с.138].

У такий спосіб І. Огієнко, визначаючи речення, акцентує увагу на таких його ознаках, як рефлексійність («...речення передає відомість про те, що є, було чи буде, збільшуючи наші знання» [4, с.143]); 2) закінчена цілісність думки [там само, с.107]; 3) інтонаційність («Складня мусить говорити про інтонацію, бо це ж вона перетворює словосполучення на речення» [5, с.15]; «...глибина, тонкість інтонації свідчить про інтелігентність мовлення, а якщо так, то її вивчення – один із підходів до піднесення культури мови, а значить культури її носіїв» [там само, с.173]); 4) граматична будова. Якщо в реченні відсутній один із головних членів речення, тоді маємо «ненормальне» речення або одночленне, а речення з обома головними членами називає «повне». За наявністю граматичного підмета автор класифікує речення на «підметові» й «безпідметові». Коли в реченні відсутні другорядні члени, то його варто витлумачувати як «коротке» (таке «речення початкового, нерозвиненого думання, чисте, наприклад, у дитячих писанках» [там само, с.147]).

На думку автора, кожна думка двочленна: вона охоплює суб'єкт (підмет) й предикат (присудок). Водночас І. Огієнко зазначає: «...посте баламутство, таке звичайне тоді, коли ми граматику заступаємо логікою. Щоб цього не було, в науці прийнято тільки граматичне, цебто формальне окреслення членів речення» [4, с.157]. Отже, у «Складні української мови» речення розглянуто як граматичну будову, яку структурують граматичні форми – частини мови. До того ж головне в реченні – це предикативний зв'язок – граматична форма особового дієслова [там само, с.125, 39]. Насамперед дієслово є основним репрезентантом предикативності (ствердження або заперечення), оскільки воно – «дієва чи часова прикмета підмета, як головного діяча речення [там само, с.103]. Відношення між конститутивними елементами речення – суб'єктом і предикатом – витлумачено як «предикуювання» в повному реченні [там само, с.118-119].

Зауважимо, І. Огієнко послідовно не розмежовує поняття (квасісиноніми) предикативність – предикація – предикатність – присудковість – дієслівність, що було характерним для синтаксичних досліджень початку ХХ ст. (С. Смаль-

Стоцький, В. Сімович, О. Огоновський та ін.). У сучасних працях (І. Вихованець, К. Городенська, А. Загнітко, М. Мірченко, Н. Гуйванюк, І. Слинько та ін.) зазначені синтаксичні концепти досліджують з опертям на різні аспекти речення: **предикативність** – формально-синтаксичне ядро, що вказує на стосунок речення до дійсності, на взаємозв'язок (взаємозалежність) головних членів у простому двоскладному реченні або репрезентує специфіку односкладного простого речення, у якому предикативність нерозчленовано виражає один компонент – головний член; **предикація** – категорія, яка охоплює семантико-синтаксичні відношення предиката і суб'єкта; **предикатність** – вказує на здатність предикатного знака передавати сукупність значень власне-ознаки; **присудковість** – формально-синтаксична категорія двоскладного речення, у якому присудок виявляємо як синтаксичний член. Присудковість – один із виявів предикації (основної) на формально-синтаксичному рівні, оскільки предикацію у формальному аспекті може виражати не лише двочленна підметово-присудкова структура, а й головний член односкладного речення.

Окрім основних членів (підмета як «головного діяча речення» і присудка як «його діяльності»), до складу простого речення І. Огієнко уналежнює три пояснювальні члени: «пояснення іменникове» (або «прямий і непрямий об'єкти»), «пояснення прикметникове» (чи «атрибут») і «пояснення прислівникове» (обставина). І. Огієнко обґрунтовує перевагу узагальненого поняття «основні члени речення», на протизвагу поняттю «головні члени речення», оскільки вони становлять «основу речення, тим часом як головне в реченні часто передається пояснювальними членами. Тому останні не варто називати другорядними» [6, с.4]. Уважаємо, що наведений фрагмент демонструє прогресивні як на той час думки, які пізніше знайдуть утілення в теорії актуального членування речення представників Празької школи.

Відповідно до морфологічного способу вираження автор виокремлює такі різновиди підмета: «займенниковий», «прикметниковий», «числівниковий», «дійменниковий» (інфінітивний); окремий підтип – «плеонастичний підмет». Присудок буває «простий» і «складний».

Заслугує поцінування **критерій ономастологічної близькості різних частин мови**, що його запропонував І. Огієнко для кваліфікації пояснювальних членів речення. Наприклад, він відзначає, що «в граматиці деякі вчені атрибутивність розуміють дуже широко, відносячи до неї все, що не належить до предикативності» [4, с.118], проте дотримується вужчого тлумачення, хоч і не заперечує думки Д. Овсянико-Куликовського, що «атрибутивність повстала з давньої предикативності через ступеневу втрату її сили» [там само, с.119]. Атрибутом у реченні є прикметник, який «покаже тільки пасивну ознаку субстантивною частиною предикативності» [там само, с.127]. І. Огієнко не визнає іменниковий атрибут чи атрибут-словосполучення, наголошуючи на необхідності послідовно дотримуватися формального підходу [там само, с.131-132, 135], а не семантичного. Атрибут-прикметник у препозиції щодо іменника-суб'єкта чи об'єкта виконує конкретизувальну функцію, беручи участь в організації нового значення: «В природі кожний предмет має свої власні ознаки, такі ознаки, що вирізняють один предмет від другого. Ознак цих ознак у предметі надзвичайно багато, і їх можна поділити на декілька груп: ознаки основні, ознак другорядні, постійні, тимчасові. Знати ознаки предмета – знати самий предмет»; «...духовний розвиток людини залежить і від того, скільки таких ознак вона знає» [там само, с.120]. Більшу предикативну силу, за І. Огієнком, мають постпозитивні прикметники (у позиції реми): «Звичайне місце прикметникового пояснення в реченні – перед своїм керівним іменником; але коли хочемо звернути на нього більшу увагу, часом ставимо його на йменнику: *Вода*

зелена хвилюється – тут прикметник підкреслюється сильніш, як у реченні звичайнім: *Зелена вода хвилюється*» [там само, с.130].

У концепції І. Огієнка іменник і прикметник, що тісно пов'язані між собою, зближені з дієсловом, яке також передає ознаку. Взаємозв'язок лексико-граматичної семантики атрибута-прикметника і предиката-дієслова вчений оприявнює, зокрема, на прикладі *добрий брат* і *брат добрий* (час теперішній) або *брат був, буде добрий* і т. ін. [там само, с.119] (порівн.: *зелёная трава* і *трава зеленеет* у працях О.О. Потебні [7, с.60]) і робить висновок: прикметникова ознака статична, а дієслівна – динамічна. Отже, ці лінгвістичні погляди І. Огієнка стали одним із джерел сучасного вчення про денотативні та сигніфікативні аспекти лексичного значення слів, ідентифікувальні та предикативні частини мови, кореферентні співвідношення синтаксичних одиниць [див. праці І. Вихованця, К. Городенської, Н. Гуйванюк, А. Загнітка, В. Кононенка, К. Шульжука та ін.].

У сучасних дослідженнях усебічно обґрунтовано положення щодо прикметника як носія вторинної (прихованої) предикації, що виявляє свою природу в межах семантичної структури речення (І. Кононенко, О. Кульбабська та ін.). Причому лінгвісти відзначають випадки функціонування ад'єктивних форм у ролі «вторинного» («дуплексивного») предиката (Л. Томусяк), як-от: *Живе вона в мене веселенька собі* (Марко Вовчок); *Я завжди знав Ольгу скромною і мовчазною* (І. Вільде). І. Огієнко помітив незвичайність синтаксичного зв'язку, який об'єднує не два компоненти, як зазвичай, а три. Такий зв'язок, услід за Л. Булаховським, нині кваліфікуємо як двобічний (двоспрямований) і визначаємо як «тяжіння» – сильне чи слабке. Із цього приводу І. Огієнко писав: «Як знаємо, займенник – це така частина мови, що в одному збірному слові об'єднує різні значення цього слова; це ніби абстрактний підсумок цих значень. Ось через це йменникові займенники: я, ти, він, вона, воно, ми, ви, вони, хто, що, не паруються з прикметником, цебто не можуть мати при собі прикметникового пояснення. Справді, не можна атрибутивно спарувати особового займенника з прикметником, – такий прикметник конче стане за присудка (при допомозі дієслова)»; не говоримо: *Сердитий я пішов*, але може бути тільки: «*Я пішов сердитий*» [4, с. 136-137]. Порівн.: *Я пішов* + *Я був сердитий* (між двома пропозиціями постають відношення одночасності подій та відтінком причини → наслідку).

До традиційного атрибута, як справедливо констатує І. Огієнко, подібна «апозиція» (прикладка): «Апозиційний стосунок так само, як і стосунок атрибутивний, дуже легко переходить на предикативний, напр.: *«Пішов стolyар Іван»; «Іван стolyар»*, останнє – закінчене речення. Прикладка взагалі має помітну предикативну силу, чому, як показав те Потебня, вона легко переходить ув окреме закінчене речення [там само, с.141-142]. Цей «могутній поетичний засіб» є «ознакою розвинутого думання й небуденного стилю» [там само, с. 143]. У реченнях з апозицією І. Огієнко вбачав дію закону економії мовних засобів, оскільки в них «відсутня дієслівна зв'язка в теперішньому часі: *Бог-батько, Земля-мати*».

Цікавими є зауваги І. Огієнка про «дієйменник» (інфінітив) у функції «пояснення», тобто поширювача структурної схеми речення. Відзначимо, що українські мовознавці кінця XIX – початку XX ст. (зокрема, С. Смаль-Стоцький, В. Сімович, Є. Тимченко та ін.) уважали речення з інфінітивами «скороченими» складними реченнями. Щоб зрозуміти їхню природу й їхнє пояснення, – наголошує І. Огієнко, – «треба пам'ятати, що наш дієйменник походить із віддієслівного іменника в давальному відмінку, цебто – його споконвічна роль в реченні – бути об'єктом» [там само, с.111], а також «сприйматися в реченні й за родовий відмінок, а тому й бути прикметниковим поясненням (атрибутом)» [там

само, с.136]. Релевантною ознакою інфінітива, за І. Огієнком, є його залежність від дієслів, іменників і прикметників, «цебто буває придієслівний, прийменний в прикметниковий [інфінітив. — О. К.]». Зокрема, «придієслівного об'єкта часто маємо по дієсловах руху (це т. зв. колишній супін)», думання, бажання, надії, приказу, прозання, поспіху й т. ін., напр.: *пішов косити, поїхав торгувати, бажано вчитися, сподваюсь закінчити* і т. ін.» [там само, с.111]. Наведені приклади засвідчують, що в тогочасній синтаксичній науці не було чітких критеріїв для диференціації синтаксичної функції інфінітива, адже в конструкціях «пішов косити», «поїхав торгувати» виразно представлено обставинне значення мети, порівн.: «поїхав, щоб косити», «поїхав, щоб торгувати»; у конструкціях «бажано вчитися», «сподваюсь закінчити» інфінітив із відмінюваною формою дієслова становить дієслівний складений присудок.

Об'єктні дієйменники «ті, що їх дія стосується не дії підмета, а до прийменникового пояснення: *Я згодив пастуха корову пасту* (= *Я згодив пастуха, щоб він корову пас*)» [там само, с.111-112], функціонують у ролі інфінітивного об'єкта (дodatка). На глибинному рівні наведені вище речення є двосуб'єктними (*Я згодив + Пастух буде пасту корову*) і передбачають трансформацію «дієйменника на ймення, напр.: *Дайте спочити* (= спочинку) Черк., *Христос учив народ любити* (= любови до народу) Кон.» [там само, с.113].

Неузгоджений означальний поширювач інфінітивного типу, властивий «духові нашої мови», І. Огієнко кваліфікує як «прийменний дієйменниковий об'єкт», що зазвичай уживаємо «по словах: пора, час, звичка, сила, думка, наука, майстер, штука, страх і багато т. ін.: пора обідати, час уставати, звичка писати й т. ін.» [там само, с.111], а також у сполученнях «прийменник + дієйменник»: *радіий зробити, здатний ходити, охочий співати, повинен принести* і т. ін. [там само].

Відзначаючи «дієслівну силу» інфінітива, І. Огієнко не погоджується з думкою деяких учених, зокрема О. Потебні, із трактуванням синтаксичного значення цієї дієслівної форми як «другорядного присудка», «... бо дієйменник ніколи не в'язеться безпосередньо з підметом, а вже це не дає йому змоги вважатися за присудка, хоча б і другорядного» [там само, с.113].

Серед наведених І. Огієнком прикладів спостережено й речення з предикатним іменником, що виформовує просте ускладнене значення: *Вітер зломив вишню – Вишня зломлена вітром*. «Обидва вирази добрі на своєму місці, в залежності від того, що хочемо підкреслити: чи діяча вітра чи зломленість вишні» [там само, с.116]. І. Вихованець, аналізуючи характер синтаксис у семантично неелементарному реченні, зазначає, що таке «... речення конденсує в собі дві ситуації, пов'язані причинно-наслідковими відношеннями» [8, с.249], порівн.: *Вишня зломлена, бо був вітер – Вітер зломив вишню*.

Проаналізувавши приклади, дібрані І. Огієнком для увираження вагомих теоретичних висновків, можемо виокремити ще одну цікаву частину мови – «мальовничий прислівник», «який для дієслова те саме, що й прикметник для іменника», напр.: *Не малюй мене шовково, ясносоково* (цебто як ясний сокіл), або: не дивися так примітно, *яблуневоцвітно* (цебто – ніби яблуневий цвіт, ніби яблуня цвіте) [4, с.165]. Порівняльні значення можуть виражати й іменники в орудному відмінку, «коли відмінок іменникового походження не тісно зв'язаний зо своїм дієсловом, ніби він тільки при дієслові, а не залежить від нього, ніби відмінок існує сам по собі, намагаючись закріпити й перейти в прислівника: *Гадюкою зашипіли, звірем заревіли* (Шевч.)» [там само, с.110].

Заслуговує на увагу погляд І. Огієнка на вокативи (кличні слова): «не вважаючи кличного слова за нормально зв'язаного з реченням, не відкидаємо про-

те його психологічних чи логічних стосунків з присудком, і ставмо ці слова поміж членами речення» нормально зв'язаними й зовсім відокремленими [там само, с.169-170]. У працях із семантичного синтаксису вокативні синтаксеми витлумачують як маркери семантико-синтаксичної неелементарності простого речення (І. Вихованець, М.С. Скаб та ін.).

І. Огієнко веде мову і про предикативну природу вставних слів і речень, що перебувають поза реченням, із послідовним опертям на їх походження («повстання») і «...багато з них були колись самостійними реченнями, але через часте вживання скоротилися (зредукувалися)»: ось через те вставні слова нерідко можна без труду обернути назад у речення самостійні. Напр.: *бач – бачити чи бачте, будь ласка – будь ласкав, мабуть – має бути* і т. ін. [4, с.177]. Дослідник пропонує ґрунтовну класифікацію вставних слів і речень: 1) одночленні: 1.1. безпідметові; 1.2. безприсудкові; 2) двочленні [там само, с.178-180]. Наведені приклади дають змогу дійти важливого висновку: «Таким чином вставні слова – це не звичайні слова, бо психологічно ми сприймаємо їх за цілі речення» [там само, с.177]. Порівн.: інтерпретація вставних компонентів як модальних синтаксем, як репрезентантів вторинних семантико-синтаксичних відношень у структурі простого ускладненого речення [8, с.246-247; 265].

За давньою слов'янською граматичною традицією, до засобів вторинної предикації учені зараховують відокремлені звороти, називаючи їх «скороченими підрядними реченнями» (М. Греч, Ф. Буслаєв, М. Осадця, В. Сімович та ін.). І. Огієнко трактував речення з дієприкметниковими й дієприслівниковими зворотами як «складні беззв'язкові підрядно-зложені речення» [9, с.243].

Висновки. Дослідивши особливості граматичних праць Івана Огієнка, ми упевнилися, що він першим проклав нові шляхи в мовознавчій науці, показав життєздатність і перспективність української лінгвістичної терміносистеми, визначивши на століття пріоритетні тенденції її розвитку.

Чимало синтаксичних коментарів у його граматичних працях подано в науково-популярному історичному плані й часто з опорою на діалектно-говірковий матеріал (походження двоскладних речень із займенниковими підметами у формах першої та другої осіб однини й множини, родовий відмінок означення в позиції складеного підмета тощо).

Характерними рисами наукового доробку І. Огієнка в ділянці синтаксису є національна орієнтованість, наукове й педагогічне спрямування, толерантність.

Погляди І. Огієнка як ученого світового рівня, їх далекоглядність, сміливість, перспективність не втратили своєї актуальності й у наш час. У цьому зв'язку важливим видається також питання про вплив мовознавчих поглядів І. Огієнка на формування граматичних концепцій ХХІ ст. Ми переконані, що вони ще довго привертатимуть увагу лінгвістів, оскільки огієнківські наукові засади є міцним фундаментом сучасної синтаксичної теорії в різних її напрямках і школах.

Список використаних джерел:

1. Огієнко І. Українська граматична термінологія; Історичний словник української граматичної термінології з передмовою про історію розвитку її / І. Огієнко. – К., 1908. – 79 с.
2. Огієнко І. Чистота й правильність української мови; підр. для вивчення української літературної мови (Популярний курс з історичним освітленням) / І. Огієнко. – Львів : Вид-во книгарні Арнольда Бардаха (з друкарні Наукового товариства ім. Шевченка), 1925. – 215 с.
3. Огієнко І. Складня української мови; Частина перша / І. Огієнко. – Жовква : Друкарня О.О. Василяна, 1935. – 195 с.

4. Огієнко І. Складня української мови (Ч. 10); Частина друга; Головні й пояснювальні члени речення / І. Огієнко. – Жовква : Друкарня О.О. Василяян, 1938. – 240 с.
5. Огієнко І. Що таке речення / І. Огієнко. – Жовква : Друкарня О.О. Василяян, 1938. – 240 с.
6. Огієнко І. Головні й пояснювальні члени речення / І. Огієнко. – Жовква : Друкарня О.О. Василяян, 1938. – 240 с.
7. Потебня А.А. Из записок по русской грамматике : в 4-ох т. / А.А. Потебня. – М. : Учпедгиз, 1958. – Т. 3. – 551 с.
8. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 354 с.
9. Огієнко І. Початкова граматика української мови: Морфологія і складня / І. Огієнко. – Жовква, 1937. – 288 с.

The article reveals the scientific foundations of grammatical works by Ivan Ogienko, emphasizes the topicality of many views of Ivan Ogienko, a scholar-patriot, has extremely important role in the development of syntax science, grammatical terminology based on national principles in particular.

Key words: grammar, syntax, grammatical terminology, simple sentence, history of Ukrainian linguistics.

Отримано: 11.11.2015 р.

УДК 001(477)(092);811.161.2;001

Н. Б. Ладиняк

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ПРАЦЯХ ІВАНА ОГІЄНКА

У статті схарактеризовано погляди Івана Огієнка на формування української національної термінології. Учений у своїх працях довів, що сформована на питомій лексичній основі термінологія є найближчою для носія мови, а зрозумілий широкій аудиторії читачів науковий стиль формує культуру усього народу. До терміна Огієнко висував такі вимоги: він повинен мати рідномовну основу; найповніше відбивати сутність поняття; бути однозначним.

Ключові слова: термін, терміносистема, національна термінологія, спортовий термін, наукова мова.

Повноцінне функціонування мови виявляється в розвинутій системі її функціональних стилів, багатстві мовних засобів, а стан наукової термінології свідчить про стан науки певного етносу. «У кожного народу, що має свою історію, що має право на самостійне існування, – зазначав Іван Огієнко, – та чи інша виробленість наукової термінології свідчить собою про його культурний зріст, про його культурне становище. Не може бути науки, раз на вислів її недостає термінів. Не може бути гарного, культурного розвою, коли вчені марнотратимуть свій дорогий час на суперечки про форму» [6, с.417]. Ця думка вченого, припускаємо, є актуальною й для сьогодення.

Мета нашого дослідження – схарактеризувати погляди Івана Огієнка на формування національної термінології, спроектувавши їх на проблеми сучасної української науки.